

Huvudman

Umeå kommun
utbildningskontoret@umea.se

Beslut

Datum 2024-05-21

Dnr 2023:7311

Sida 1 (6)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Östra Ersbodaskolan i Umeå kommun, uppföljning av Skolinspektionens beslut den 6 februari 2024.

Beslut

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 3 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Umeå kommun avseende brister rörande studiehandledning på modersmålet. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra anpassningar och anmälan till rektorn samt utredning om särskilt stöd och beslut om åtgärdsprogram.

Om ärendet

Skolinspektionen har under hösten 2023 och våren 2024 genomfört en tillsyn av Östra Ersbodaskolan i Umeå kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande *Undervisning av behöriga och legitimerade lärare, Informera om, erbjuda och anordna modersmålsundervisning, Studiehandledning på modersmålet, Utredning och åtgärder för att komma tillrätta med frånvaro, Garantin för tidiga stödinsatser, Extra anpassningar och anmälan till rektorn, Utredning om särskilt stöd och beslut om åtgärdsprogram, Arbete för att skapa studiero samt Tillgång till elevhälsa.*

Skolinspektionen beslutade den 6 februari 2024 att förelägga Umeå kommun att senast den 8 april 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande extra anpassningar och anmälan till rektorn samt utredning om särskilt stöd och beslut om åtgärdsprogram. Vidare har Skolinspektionen tilldelat Umeå kommun en anmärkning rörande studiehandledning på modersmålet.

I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror enligt den elevförteckning som myndigheten sammanställt och skickat till huvudmannen den 4 december 2023. Se aktbilaga 8.

Umeå kommun har den 8 april 2024 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Umeå kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Avstående från ingripande

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av Skolinspektionens tillsyn framkom att elev 3 som är i behov av studiehandledning på modersmålet inte fått sådan handledning. Tillsynen visade dock att huvudmannen kände till bristen, uppvisade vilja att följa regelverket och gjorde ansträngningar för att lösa situationen för den aktuella eleven. Mot denna bakgrund bedömde Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och fann därför skäl att tilldela Umeå kommun en anmärkning.

Av huvudmannens redogörelse framgår att Umeå kommun sedan Skolinspektionens tillsyn annonserat för att rekrytera modersmåls lärare och studiehandledare i det aktuella språket. Enligt huvudmannen har de dock inte fått några sökande till tjänsten. Därvid har kommunen kontaktat flera andra kommuner för att undersöka om de har modersmåls lärare eller studiehandledare i det aktuella språket. Umeå kommun har även via sociala medier eftersökt studiehandledning som fjärrundervisning i det aktuella språket utan att lyckas. Omständigheterna gör att huvudmannen fortsatt inte kan erbjuda eleven stöd i form av studiehandledning på modersmålet. Huvudmannen anger att de ska fortsätta göra ansträngningar för att rekrytera studiehandledare i det aktuella språket.

Rättslig reglering

En elev i grundskolan ska få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. Vidare får studiehandledning ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och

huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan (5 kap. 4 § skolförordningen).

Av förarbetena framgår att studiehandledning på modersmålet är en stödinsats som syftar till att ge eleven möjlighet att nå de kunskaper som minst ska uppnås. Studiehandledning på modersmål kan ges som extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller som särskilt stöd (prop. 2017/18:194, s. 36).

Skolinspektionens bedömning

Umeå kommuns verksamhet vid Östra Ersbodaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller studiehandledning på modersmålet eftersom det alltså finns en elev som inte får sådant stöd trots att eleven behöver det

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3).

Skolinspektionen bedömer att det finns särskilda skäl att avstå från att ingripa. Denna bedömning görs mot bakgrund av att huvudmannen gör ansträngningar för att vidta nödvändig rättelse samt att fallet rör en enskild elev på skolan vars modersmål är ett språk som få personer i Sverige talar. Skolinspektionen vill dock understryka att huvudmannen måste fortsätta sina ansträngningar att ordna studiehandledare i det aktuella språket.

Områden utan konstaterade brister

Stöd i form av extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionens tillsyn visade att elev 3 trots behov inte fått stöd i form av extra anpassningar i alla ämnen där lärarna befarat att eleven inte skulle uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Trots att eleven uppvisat bristande måluppfyllelse i fler ämnen än i svenska som andraspråk gavs heller inte stödet inom ramen för undervisningen med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet.

Av huvudmannens redogörelse framgår att skolan sedan Skolinspektionens tillsyn säkerställt att eleven får stöd i form av extra anpassningar som baseras på elevens behov av stöd i hela utbildningen och inte enbart i ett eller några ämnen. De extra anpassningarna finns dokumenterade i skolans digitala stödsystem och är tillgängliga för elevens vårdnadshavare. Huvudmannen har i sin redogörelse till Skolinspektionen bifogat en förteckning över den aktuella elevens extra anpassningar i respektive

ämne. Huvudmannen anger också att skolan följer upp effekterna av anpassningarna med hjälp av olika kartläggningsmaterial samt genom att löpande analysera de skoluppgifter eleven genomför. Elevens mentor, skolans specialpedagog samt resurspersoner är delaktiga i uppföljningsarbetet. Därtill träffas specialpedagogen och rektorn varje vecka för att diskutera elevens utveckling mot utbildningens mål.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. Detta gäller elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet (3 kap. 5 § skollagen).

Av förarbetena till den rättsliga regleringen om extra anpassningar framkommer bland annat följande. Stöd i form av extra anpassningar ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. Det innebär att stödet som huvudregel inte bara ska inriktas på ett eller ett fåtal ämnen, kurser eller andra utbildningsmoment. Stödet får dock inriktas på enbart ett specifikt ämne eller kurs eller en annan specifik del av en utbildning om det är uppenbart att elevens stödbehov är begränsat till just denna del av utbildningen (proposition 2017/18:183, sidan 135).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Anmälan till rektorn och utredning om särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionens tillsyn visade att skolans personal inte anmält elev 3 till rektorn för utredning om eventuellt behov av särskilt stöd samt att rektorn eller den biträdande rektorn inte sett till att skyndsamt inleda en utredning av elevens eventuella behov av särskilt stöd.

Av huvudmannens redogörelse till Skolinspektionen framgår att lärarna har anmält elevens behov av särskilt stöd den 14 februari 2024 och att rektorn

beslutat om att inleda en utredning av elevens eventuella behov av särskilt stöd den 15 februari 2024. Utredningen blev klar den 1 mars 2024 varpå rektorn den 13 mars beslutade om att upprätta ett åtgärdsprogram för eleven. I en bilaga till huvudmannens redogörelse framgår elevens åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammet framgår elevens behov av särskilt stöd och hur behovet ska tillgodoses. Det framgår också när åtgärderna ska följas upp och utvärderas samt vem som är ansvarig för uppföljning och utvärdering. Enligt huvudmannen kommer resultatet av uppföljningen sedan ligga till grund för eventuella vidare åtgärder.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. För varje anmälan om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd som rektorn mottar, ska rektorn starta en utredning av elevens behov av särskilt stöd. Rektorn ska se till att elevens behov utreds skyndsamt. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska eleven ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljning och utvärdering. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas (3 kap. 9 och 10 §§ skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

På Skolinspektionens vägnar,

Beslutet har fattats av Stina Johansson, beslutsfattare.

Föredragande i ärendet har varit utredaren Marcus Rönnegard. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredaren Caroline Engskär deltagit.